

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratát visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A forradalom szelleme.*)

Vulkánikus erupciók sejdítetlen hirtelenségével ért bennünket a portugál forradalom híre és muló fenomenek gyorsaságával fog megszűnni is a forradalom, mert Európa harmóniájára az angol Dreadnoughtok vigyáznak Portugália körül; a félelmetes hatalom hamarosan megtorpasztja a forradalom száguldó bikáját.

De a forradalomnak ezzel csak a külső megnyilvánulását fogják elfojtani: a szerdai események brüszken, váratlanul történtek, de hosszú, belső forrongás előzte meg őket, lassu, taktikus lépések voltak a hirtelen főrgeteg háttérben és a forradalom szelleme a fegyveres megriasztástól nem hal meg, legföljebb visszavonul gigászi csigahéjába és — vár. Most mindenesetre megmutatta, hogy van, hogy él, mozog, vezet, ösztönöz, s minket ez a megnyilatkozás mélyen érdekel; mi a portugál villámok el-futó tüzénél egy kontinens darab jövőjének menetekelfáresz-írását látjuk elcikázni. Abból a pontosságból, és hallgatnitudásból, mellyel a portugál republikánusok ezt a sakklépésüket előkészítették, abból a korrupcióból, mely hadsereget,

*) Az Egyházi Közöny tegnapi számából.

flottát szempillantás alatt a forradalmárok ölébe rázott és abból a halelujából, mely a szabadkőműves és liberális tinkturákba mártott ujságlepedőkön a portugál forradalmat kommentálta, súlyos megállapítások következnek egész logikusan.

Nincs látó szeme annak, aki még kételkedik azon, hogy itt újabb stációja esett a francia forradalmi szellem európai hódító utjának, melynek menetrendjét nem lehet előre megállapítani, de hogy legtöbb sinpárja az európai latin országokon fut keresztül, az szembeötlő tény. A francia szeparáció volt ennek a nem polgári, hanem inkább szellemi jelentőségű forradalomnak az ouvertureje; a spanyol kulturcsatározás az első tétele és most a portugál »antiklerikális« pártok forradalmi kitörése a második. Mert ne téveszszenek meg a furcsa, zürzavaros portugál politikai alakulatok, melyeknek félreismerése folytán »Az Újság« azzal a neveltséges váddal áll elő, hogy a forradalmat a portugál katolikusok is támogatják, mert ellenesei a liberális kormányának. Ellenségei egy kormány rendszerének, de nem állnak be a forradalom vésszes paripái ostromozásainak, hiszen a forradalom királyüző, társadalomdöntő fáklóját éppen a pápaül-

döző, templomromboló szenvedélyek és vallástipró világnézetek gyújtották ki. A szabadkőműves aknákból és a modernista filozófia betűarzenáljából irányítják ezt a forradalmat; onnan indult és onnan proklamálódott, ahol a forradalmat jogos, sőt dicsőséges fegyvernek tartják s ahol a trón épp olyan értéktelen és gyűlölt rekvizitum, mint az ol-tár és a tiara.

A forradalom szelleme, ez a nagy piromaniakus, gyujtogatja Európát kénköves tüzekkel; Lisszabon után könnyen Madrid következhetik és a tények logikája keresztül fog gázolni minden olyan nézetet, mely nem hiszi, hogy ezek a tüzek hamarosan óriási prairie-égést fognak produkálni a kontinensen s hogy nemsokára vésszes nagyszerűséggel fog ki-világosodni, hogy ma a világok harcát az Egyház és a szabadkőművesség, Názáret, és Páris vivják. Óriási elváltozások processzusára világítanak rá a lisszaboni események: a forradalom infernójában tántorog az emberiség, de hogy a kijózanodás purgatórióján keresztül az Egyház paradísójába kell jutnia, ez a hit és a tények ígérete.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Misszionáriusok.

A tanító ur kezébe kapta a diplomát és eltűnődve nézte végig az egyforma, párhuzamosan húzódó keskeny vonalakat, a kacskaringós aláírásokat és a vékony, kis egyes, kettős számokat. Szép volt a bizonyítvány és úgy érezte, hogy az a tizenkét évi fáradság, keserves küzdelem, az ehes napok és álmatlan éjszakák, mikor nehéz gondok között igyekezett megtalálni egy-egy nehezebb kérdésre a feleletet és az édes, boldog, ifjusági álmodva találta, mind, mind meg van fizetve bőkezűen, dusan evvel a kis darabka papírral, mely kenyeret ad neki egy egész hosszú életen által.

Fiatal volt még, szinte gyermek, a jövő rózsásnak tetszett tehát, lelke telve magasztos, nemesítő tanításának, boldogító tudatával.

Almodott egy kicsiny, zöld völgyről, apró, tehér házacskákról, miknek szép piros fedele kedvesen bukkan elő az öreg dió, vagy eper-fák lombjai közül. Ünnepnapokról, mikor ragyogó, tiszta fényességgel süt a nap, csend van körülötte és simára fésült gyerekek, szagos virágot szorongató öreg nénikék és délcegen lépegető ifju férfiak gyűlnek a magas dombon álló kicsiny templomba, melyből áhitatosan száll fel a tömjénfüsttel együtt a lélek imája, de mig amaz csak itt terjeng a boltozatok alatt, addig a lelkek könyörgő, vagy háladó szava magasra repül a halványkék fellegek szárnyán, föl Isten trónusa elé. Es a zugó orgonaszó talán senki áhitatos énekét nem kíséri oly simuló

lágysággal, mint az ifju tanítót, ki érzi, hogy legforróbb köszönetet neki kell mondania, mert ez a boldogság, jólét mi úgy leragyo az értelmes arcokról, Isten hatalmas pártfogása segítségével, az ő munkája . . .

Mikor megkapta kinevezését és letette az ünnepélyes esküt, a tanfelügyelő — komoly, szigorú ember — valami beszédfelet is tartott neki:

— Nem paradicsom az új helye, az igaz, de hát a fő a kenyér, a megélhetés. Igaz, erről eszembe jut, jó lesz, ha visz magával kenyeret és valami száraz, jól elálló ételt, mert ott bizony kosztot nem kaphat senkinél és még a szegényes málé kenyerüket sem tudná megenni. Egy kicsit unalmas lesz az élete, mert eddig, ha be is volt csukva az intézetbe, de mégis városban volt, s ha csak egy órára szabadulhattott is ki naponként, de legalább embereket, forgalmat, jövőst-menést látott maga körül. Itt pedig a báránygubás, hosszuhaju embereken kívül senkit, ezeket is csak mikor lekerülnek a hegyek közül, hol a jószágot őrzik. De gyerekek, az van bőven . . . Elvégre, nem kerülhet mindenki a fővárosba . . . Aztán itt missziót fog teljesíteni, valóságos missziót. Gondoljon rá, hogy a magyarosítás nehéz, fáradságos, de dicsőségteljes munkája vár reá. Igaz. Önnek kántoriára is van képesítése. Ennek nem igen veheti majd hasznát, mert templom nincs a községében. Az emberek a szomszéd faluba járnak át a misére, de ott is csak oláh templom van. Azonban, ha imádkozni akar néha, a legközelebbi magyar község husz kilométerre van. De hiszen a szabad kék ég alatt, a gyönyörű, végtelen mélységű, csendes erdőben ép úgy Isten templomában lesz, mint emberkéz emelte csarnokokban . . . Ne csüggedjen, mert

még fiatal, szinte gyerek és ne feledje, hogy missziót teljesít.

A gyerekeMBER pedig, ki eddig a komoly, szigorú intézetbe volt zárva és a vidám, derűs, zajos világot csak a csukott ablaküvegen át látta, eltemetkezett hegyek között fekvő falucskájába, mértföldekre emberlakta helyektől, szerteszórt, egymástól nagyon messze fekvő, szalma-fődeles kunyhók közé. És itt, a nagy csöndben, lassanként csendes ember lett ő is. Távoli vonatgugás lármája, a völgyben elhaladó szekerek nyikorgásának hangja hatolt fel néha hozzá nyitott ablakán át, de a vonat sohasem hozott vendéget neki, s a szekerek csak fáért mentek a nagy erdősegekbe.

Szépen tudott hegedülni az intézetbe, most busan siró nótánál egyebet nem tudott kicsalni a száraz fából, de ezt aztán gyönyörűen. Hogyne sirt, zokogott, jajongott volna a hegedű, mikor a saját lelke bánata szólt belőle. És, ha ilyenkor, alkonyat táján egy-egy báránybőr süveges ember, vagy goodosan bekötött fejű asszony haladt el az iskola előtt, a babonás, félénk nép keresztet vetve, lábujjhegyen sietett tova, mert nem hitte, hogy emberi kéz abból a kis darab fából ilyen fájdalmas melódiát tudjon kicsalni. Ilyen szépen csak a rossz szellem húzhatja. A tanító pedig ott állott az ablaknál és mig arcával simogató lágysággal hajolt hegedűjére, szeméi messze, a halk zugásu, sötét erdő fölött uszó aranyárga holdra néztek merengve és ilyenkor feltűnt előtte az élet, ami városban zsong, a hozzá hasonló emberek, kik fiatalok, mint ő, de vidámak, nevetnek és élnek és lassan gördült alá egy nehéz, keserű könny a missziót teljesítő fiatal tanító szeméből. Ilyenkor csakugyan jó volt nem hallgatni senkinek azt a vad kétségbeesésről szóló dalt.

A portugál forradalom rémnapjai.

A mai hivatalos táviratok közt akad egy, mely ostoba bornírságával rögtön elárulja, hol gyártották.

A portugál forradalomról mindinkább kiderül, hogy a szabadkőművesek ragadták magukhoz a vezetését. Ezek most legsürgősebbnek tartják a katolikus vallás üldözését s hogy ezt a vad üldözést valamiképp elfogadható színben tüntessék fel a balekek előtt, mindenféle meséket tálnak fel. A mostani legujabb és legfrisebb távirat például így kezdődik:

Lisszabon, okt. 10.

A jezsuiták és a republikánusok között még mindig folyik a harc. Jóllehet a kormány minden lehetőt elkövet, hogy a vérontásnak elejét vegye.

Vagyis: a republikánusok voltaképp a jezsuitáknak üzentek hadat s ez a harc még mindig folyik. A kormány a vérontásnak elejét akarja venni, de nem veszi, mert — nem akarja. Hiszen az ő kezében a fegyver, a katonaság, akkor ont vért, amikor akar. Micsoda közönséges szédelés hát azt írni, hogy ez a szabadkőműves kormány irtózik a vértől? Sőt!

De nézzük tovább a táviratot:

Az Esztrella kolostort, amelyből a jezsuiták bombákat hajítottak, heves harc után bevették a republikánusok. A jezsuiták földalatti uton más kolostorba menekültek.

Jezsuiták — bombák! Ugyan hol tanulhatták volna a bombázgatót? Hiszen ők nem jártak a szabadkőműves mártir, a derék rabló banda vezér, Ferrer szabad iskolába.

Jönnek további bombák:

A Márcus kolostorból bombákat vetettek az arra elvonuló csapatokra, ami a lakosság között nagy rémületet keltett.

Lassanként aztán beletörődött, szokott, vagy talán csak fásult a csendbe, az eseménytelen napokba, hónapokba. Év végén megriadt e gondolattól, hogy emberek közé menjen és mikor már köztük volt, alig várta, hogy vége legyen a nyolc heti katonáskodásnak, mert érezte, hogy semmiben sem egyforma társaival. Nem tud azoknak gondtalan, vidám hangján beszélni, mert lelke csak szomjazta, de nem élvezhette az értelem felrészítőt táplálékát, mikből azoknak oly sok jutott.

Haza érve még csendesebb, még komolyabb lett és igazán szívvel, lélekkel látott hivatala után. Csak a gyerekeknek élt. Szép tavaszi napokon kigyúlt arccal, ragyogó szemekkel mesélt nekik vitéz, halálmegvető bátorsággal harcoló daliákról, igazságos csaták fényes diadalairól és rendezte a háborút a gyerekek között, s ha egy-egy mezitlábás fiucska tört magyarsággal, de tübben égő arccal és szent lelkesedéssel kiáltotta, hogy »Elere« még el is mosolyogta magát.

A tiszta, havas téli napokon sütötte a hamubaa tojást kis tanítványainak, kik az iskolában ebédelték. Az ebéd ideje alatt mesét mondott elátkozott emberekről, kiket az Elet nevű gonosz tündér kinez, s kik alig hogy kinőnek a kicsiny szoknyácskákból, már nagy épületbe kerülnek, hol komolyan kell ülniök, mert a csintalan, pajkos engedelmiséget szigoruan büntetik. A kicsi emberkéek közül nagyobbak közé kerülnek idővel, egy hosszú idő múlva pedig még komolyabb, megvénült gyerekek közé, s most már nemcsak egy-egy nehezebb feladat megfejtésével kell küzdeniök sokszor az éjszakan is át, s addig gyötörni szellemüket, míg az asztalra borulva meglolja az álom lárdát szemüket, de néha még átkoplalni is a napokat

Valami nagyon furcsa bombák lehetnek azok, mert a szabadkőműves távirat elfelejtette odahazudni, hányan haltak meg a bombáktól. De nem is az a fő, hanem az hogy

Ma elfoglaltak 50 jezsuitát akik áruházban bejárták az utcát és izgattak a köztársaság ellen.

Ez az egy az igaz, hogy ötven békés szerzetest elfogtak a bátor portugál hősök. Ezt a gyávaságot kellett megmagyarázni a jezsuita bombázásról szóló hazug mesével.

No meg egyebet is. Alább közlünk egy táviratot, mely a valóságot közli. Megállapítható ebből, hogy a portugáliai szabadkőműves kormány közönséges rablóbandákat uszított a békés kolostorok ellen s egész barbár módra fosztogattak és gyilkoltak.

Ezt a páholyban úgy hívják, hogy az egyház és az állam szétválásata.

Még néhány ilyen »szabadságszerető« rablás — és a becsületes portugál nép a cárt is szívesebben fogja látni, mint a rablók módjára garázdálkodó szabadsághősöket.

A szabadkőműves kormány által rendezett rablás és gyilkolás következőkép folyt le:

Fosztogatás, rablás gyilkosság a templomokban és kolostorokban.

A köztársasági kormány kiadta előre jelzett rendeletét, a mely kiutasítja Portugáliából a szerzetes-rendeket és apácákat. Azokat a gyermekeket, a kik eddig a kolostorokban és zárdákban nevelkedtek, hatósági intervencióval visszavitték szüleikhez. A katolikus templomok zárva vannak, nem szólnak a harangok misére és vecsernyére.

A rendelet úgy szól, hogy pénteken este, ha a kikötő felől három ágyudörgés hallatszik, a kolostorokban és a zárdákban nem szabad többé szerzeteseket és apácákat találni. Ettől a hihetetlen rendeletről vérszemet kapott a csöcselék, de még inkább a fosztogatni vágyó

és ilyenkor a kenyér után járni. Es, mikor a tanulás, komolyság és küzdelmek között így telet le a bájos gyermekkor, akkor sötét, szomorú, néma pusztákra állítja ki őket az Elet, hogy szelid fényességet hintsenek maguk köré a barátságtalan, vad sötétségbe. A világító szövetnek pedig saját lelkéből kapja sugárzásához a fényt, s minden lobbanás a saját életét rövidíti meg. Mire el ég a szövetnek, vége az életnek és a fényességéből nem marad más, mint egy marék hamu. De a hamut megvigasztalja a gondolat, mikor embert lát közeledni, hogy majd leveszi a kalapját előtte az a másik és azt mondja: Missziót teljesített, világosságot hintett a sötétbe. A közeledő pedig dehogyan veszi le a kalapját, dehogyan mond elismerő szavakat, hanem azt mondja majd: »Számár volt. Azt akarta, hogy tündöklő legyen az éj, mit fénye átlóg és ime megégett egészen, gyorsan, míg ha nem törődve semmivel, csak sercegye pislogott volna, az embri kor legvégső határáig eltartott volna élete.« Es durván rugja fel azt a maréknyi tiszta hamut.

Egy-egy ilyen mese után elhallgatott a tanító és szótlan merengéssel bámult az iskola szürke levegőjébe, a gyermekek pedig imádó, rajongó szeretettel és öntudatlan megértéssel néztek rá. A nagy csend ha magához térítette és a hűsleges, ragaszkodó, szerető szemekbe előbukkani látta a sok-sok sötétséget, nem törődve bus egyedül valóságával, az eljövendő emberek hálátlan nekrológiával, szövetnekének gyors elfogyásával, lelkének tündöklő ragyogásával világította meg számukra a kietlen sötétséget, teljesítette a misszióját.

Boér Margit.

hatomaság. Mert amitől a köztársasági kormány félt, az bekövetkezett. A fegyverteljesen felbomlott az ezredékben, a szoldateszka féktelenül garázdálkodik, rabol és pusztít.

Pénteken este nyolc órakor megszólalt a capo-blancói kikötőben e három ágyudörgés. Néhány pillanattal később a csöcselék és a tékevesztett katonák valóságos vadászatot kezdtek a kolostorok és a zárdák ellen, az utcákon pedig kegyetlenül üldöztek minden papot.

Először is a jezsuita-kolostorokat támadta meg a csöcselék és a szoldateszka. A kapukat zárva találták. Nagy dorongokkal döngették és az ablakokat kővekkal bevágták. A katonák puskákat hoztak magukkal, de csak akkor kezdtek lövöldözni, mikor a csöcselék bujtogatta őket. Odabenn a jezsuiták halálos félelmükten össze-vissza futkostak. Egynémely ablakból ki is lövöldöztek az ostromló tömegre. Végre a nagykapu engedett és a csöcselék vad üvöltéssel tört be. Egy jezsuita pátert az udvaron verték agyon, két másikat súlyosan megsebesítettek. A többi pap nyomtalanul eltűnt. A kolostor alagutján menekültek el. A főcsatornákkal az alagut szintén összekötéshez van.

Mikor a csöcselék ezt észrevette, fölhalmoztak sok szalmát és az alagut torkolatánál meggyújtották, hogy kifüstöljék földalatti rejtékhelyükkől a jezsuitákat. Szemtanuk beszélik, hogy a városon kívül a csatornák torkolatait át tépett ruhákban, sárosan menekültek a szerencsétlenek. A zárdákból a hatóság kocsikon vitte el az apácákat az arzenála.

Az elhagyott kolostort a csöcselék feldúlta. A cellákban letépték a falakról a szent képeket, a szerzetesek holmiját átkutatták, mindün értékeset kihurcoltak az udvarra, azután a templomba rohantak, az egyházi ékszereket kivitték. Az ősi levéltárból és könyvtárból is kicipeltek mindent. Mikor így együtt volt a sok értékes holmi, kezdődött a zsákmány feosztása. Katonák és gyülevész nép a kolostor kapujánál kínálta a vandál pusztítását néző közönségnek az arannyal himzett egyházi ölényöket a drága könyveket, ezüst karosgyertyatartókat, arany kehelyeket.

A minisztertanács. A tegnapi minisztertanácsról ezt a jelentést adták ki:

Vasárnap délelőlt 10 órakor a miniszterelnökségi palotában Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kabinet valamennyi tagja részt vett. A jegyzőkönyvet Skerlecz Iván báró miniszteri tanácsos vezette. A minisztertanács főtárgya a kormány legutóbb Bécsben járt tagjainak nevezetesen Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszternek és Székely Ferenc igazságügyminiszternek jelentéstétele volt azokról a tárgyalásokról, amelyeket Bécsben osztrák kollégáikkal és a közös miniszterekkel folytattak. Azonkívül folyó ügyeket intéztek el. A minisztertanács délután egy óráig tartott.

A tárgyalásokat Bécsben a delegációk ülészaka alatt folytatni fogják.

A Ház elnöksége a királynál. A képviselőház elnöksége: Berzeviczy Albert elnök, Návay Lajos és Kabós Ferenc alelnökök vasárnap délután Bécsbe utaztak és ma délelőn együttesen bemutatkozó kihallgatáson jelentek meg a király előtt.

Veletlenség-e vagy öngyilkosság?

Titokzatos eset foglalkoztatja most *Okány* község közönségét. Szombaton délután az ottani egyik földbirtokos-család fiatal tagja mellbe lötte magát. Az esetet igen nagy litokban tartják, azonban ennek dacára is elég hamar hirtűt az esetnek s mindenütt nagy feltűnést keltett.

Az esetről tudósítók a következőket jelentik:

Schwarz Ferenc okányi birtokos 28 éves fia Andor szombat délután mikor hazulról a gazdasági munkálatok megtekintésére indult revolvert vett elő és állítólag megnézte, hogy meg van-e töltve? Eközben a fegyver, melynek csöve felé volt irányítva véletlenül elsült s a golyó a fiatal ember mellébe fúródott.

Más verzió szerint a revolvert meg akarta tölteni Schwarz s e közben sült el a fegyver. Az eset híre nagy gyorsrággal terjedt el Nagyváradon és mindenki azt beszélte, hogy a fiatalember öngyilkosságot követett el. Ugrai tudósítók jelentése szerint Schwarz Andor egy szegény leányba volt szerelmes és emiatt családjával több kellemetlensége volt.

Allítólag Schwarz feleségül akarta venni a leányt és ezzel szemben a szülei a leghatározottabban állást foglaltak. Schwarz Andor azonban délután szobájában mikor egyedül volt revolvert vett elő és mellbe lötte magát.

Az esetről teljesen megbízható felvilágosítást nem lehet kapni s így nem lehet egész biztonsággal megállapítani, hogy öngyilkossági kísérletről vagy szerencsétlenségről van szó.

Az eset megtörténte után a család dr. Fráter Imre igazgató főorvost hívta ki Nagyváradról, ahonnan Fráter automobilon ment ki a helyszínre és ő nyújtotta az első segílyt.

A golyót tegnap délelőtt távolították el Schwarz testéből. A szerencsétlen fiatalember állapota ez időszerint nem aggasztó, hacsak komplikáció nem áll be a sebkezelésénél.

Szerencsétlen özvdászat.

Elsült vadászfegyver.

Sulyos szerencsétlenség történt tegnap délután *Margitaszéplakon* egy vadásztársaságban, ahol véletlenségből ismét nyomorékká tett az eltévedt golyó egy embert. Hétfő délután ugyanis mint margitai tudósítók jelenti *Osváth* Péter többed magával özvdászatra indult el a Rézhegység közeli erdejébe.

A társaságnak szerencsésen kezdődött a nap, mert alig haladt félórai utat a társaság két tagja már elejtette a nap első zsákmányát két szép özborjut.

Osváth Péter Salamon Ferencel haladt együtt, mikor váratlanul közvetlen közelükben ütötte fel fejét egy öz. *Osváth* rálőtt az özre, azonban a golyó nem talált halálosan s így a sebzett állat tovább menekült. *Osváth*, hogy a kilőtt csövet megtöltse töltény táskája után nyult. Ebben a pillanatban jelent meg előttük lőtávolban egy másik öz.

Salamon Frence talán a meglepetéstől önkénytelenül *Osváth* kezéhez kapott. A fegyver feléje volt fordítva úgy azonban, hogy csöve Salamon karja alatt volt. Most, hogy Salamon *Osváth* kezéhez kapott a felhuzott ravasz elsült s az egyik töltény Salamon karját csaknem szét roncsolta.

Salamon eszméletlenül rogyott össze. A vadászat természetesen azonnal félbe maradt s a sulyosan sérült Salamont kocsin szállították be a margitai kórházba, ahol megoperálták. Az

orvosok véleménye szerint Salamon sérülései életveszélyes, ha életben is marad, örökre nyomorék lesz, mert karját föltétlenül amputálni kell. A megtartott vizsgálat megállapította, hogy bűntény nem forog fenn. Salamon saját vigyázatlanságának tulajdoníthatja szerencsétlenségét.

Különlegességek rövid árukban.

Keztyük, fátolok, harsnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

UJDONSÁGOK.

* **Városey állapota.** Kalocsáról jelentik: *Városey* érsek állapota *Mahler* tanár véleménye szerint *nem teljesen reménytelen.* A beteg állapota ma *csekély javulást mutat.*

* **A főispán itthon.** *Hlatky* Endre, Nagyvárad város főispánja ma, kedden érkezik haza s átveszi hivatalát. A csütörtöki városi közgyűlésen már a főispán elnököl.

* **A sajtóvasárnapi gyűjtés eredménye Nagyváradon.** A vikárius rendelkezéséből tegnap megtartották a nagyvárad egyházmegyében az első sajtóvasárnapot. Ennek az új intézménynek tulajdonképpen nem a gyűjtés a főcélja és rendeltetése, hanem az érdeklődés felkeltése a kath. sajtó iránt, felrázni közönyösségéből a kath. társadalmat s meggyőzni a kath. híveket arról, hogy komoly kötelességük szakítani a vallásellenes sajtó támogatásával és pártolni a jóra való, tisztességes sajtót. Ez persze nem egy nap munkájának az eredménye. De a jelek nem csalnak, ennek az egy napnak is szép eredménye lesz. A gyűjtés eredménye is erre mutat. A kath. sajtóalap ezzel az országos gyűjtéssel sok ezer koronával fog erősödni. Es ehhez úgy látszik méltó módon hozzájárult a nagyvárad egyházmegye is, bár ennek területén legkisebb a katolikusok száma. A vidékről még nem érkeztek be a jelentések, ezért mi még csak a *nagyvárad* gyűjtéséről számolhatunk be. Előre kell itt bocsátani, hogy a *várad* képtalan évenként 4000 koronával járul a kath. sajtóalaphoz. Tegnap *Nagyváradon* négy templomban gyűjtöttek a sajtóalaphoz. *A székesegyházban* gyűlt 100 korona, *Olasziban* 190 korona és egy ezüstóra. *Ujvároson* 235 korona és *Velencén* 15 korona. *Olasziban* és *Ujvároson* uri hölgyek ültek a gyűjtőasztalnál. Ha az országban máshol is ilyen eredmény volt és lesz, akkor évenként 40—50,000 koronát fog hozni a sajtóalaphoz a sajtóvasárnap. Persze tekintve a katolikusok nagy számát és anyagi helyzetét s még inkább azt a nagy áldozatot, amit például a szocialisták, a szabadkőművesek és zsidók a sajtóra áldoznak, ez bizony édes kevés, de kezdetnek ez is jó.

* **A 60,000 korona államsegély felosztása.** Az állam által Nagyvárad városának nyújtott 60,000 korona segély felosztását nem hagyta jóvá a miniszter. A város főszámvévője most a miniszter óhajához képest összeállította a felosztás tervezetét s e szerint a fenmaradó összeg 6793 korona. Mivel a közgyűlés korábban már úgy határozott, hogy a fenmaradó összeg a rendőrség és tűzoltók közt osztható fel fizetésük arányában, a tanács javasolja, hogy most is a fenmaradó összeg, bár most nagyobb, mégis egészben a rendőrség és tűzoltók részére adassék. A felosztásra nézve azt javasolja, hogy egyelőre 6765 korona osztható fel, míg a fenmaradó 3028 koronát addig hagyják függőben, míg a miniszter dönt Jelenik Géza, Markovits Sándor és Jablonszky Emil kérelmeik tárgyában, melyeket a tanács pártolásra ajánl. Mindhárom tisztviselőt ugyanis egy fizetési osztálylyal hátrább tette a miniszter, mint Nagyvárad városa s ennek a visszaállítását kéri a három tisztviselő.

* **Vámbéry Ármín ünneplése.** Vasárnap volt ötven esztendeje, hogy a Magyar Tudományos Akadémia *Vámbéry* Ármint tagjai sorába választotta. Az évforduló alkalmából az akadémiai tagok, családias ünnepély keretében, meleg szeretettel üdvözölték az öreg tudóst.

* **Mibe került a szinkör?** A szinkör már évek óta kész, az igaz, hogy még alig játszottak benne, de még eddig nem tudta a nagyközönség, hogy mibe került. A csütörtöki közgyűlésen végre beszámol a tanács a szinkör építésének költségeivel. Előirányoztak 82174 koronát s a tényleges kiadás 114521 K 30 fillér, tehát 32347 koronába többbe, mint amennyit előirányoztak. Ebből újabban 80000 koronán felül még 20,000 koronának az amortizációját vállalta el a kultuszminiszter, míg 14521 kor. amortizációját a szingazgató fizeti. A városi pénztárt tehát egy krajcár sem terheli a szinkör építéséből, amint a polgármester annak idején megígérte.

* **Képkiallítás a vármegyeházán.** A fiatal művésznövendékek kiállítása iránt általános érdeklődés mutatkozik Nagyvárad műpartoló közönsége körében. Az értékes kiállítás mindössze csak 8 napig lesz még Nagyváradon, és ezért a rendezőség elhatározta, hogy ezen *ingyen*, minden belépti-díj nélkül lehet látogatni a kiállítást. A képek, mint halljuk, igen olcsók és már 20—40—60 koronáért kiváló művészi alkotásokhoz juthat az ember.

* **A harmadik vashid terve.** Végrevalahára leérkezett a minisztertől a Szélesutca végén építendő harmadik vashid terve, a jóváhagyási záradékkal ellátva. A miniszter az építési végösszeget 388900 koronába állapította meg s felhívja Nagyvárad városát, hogy a vashid építésére az árlejtést írja ki.

* **A vegyvizsgáló-intézet létesítése.** A vegyvizsgáló-intézet felállítására és működésére vonatkozó szabályrendeletet már megállapította Nagyvárad városa. A földmivelési miniszter azonban csak akkor hajlandó a nyilvánossági jogot és az államsegélyt megadni, ha az intézet vezetőjének okmányait a város bemutatja. A városi tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy hatalmazza fel a polgármestert az intézet vezetőjének ideiglenes kinevezésére s az intézetet rendeztesse be s a költségeket az államsegélyből annak idején megtérítik a törsvagyon alapján.

* **Vasárnapi osendélet Margitán.** A vasárnapi munkaszünet és a korcsmáknak ezen a napon való nyitva tartásának öröme tegnapelőtt véres verekedést rendeztek a Margitai korcsmában a legények. Mint tudósítók telefonálja *Mezei* László és *Kukovány* György minekutána tulságosan sokat találtak felönteni a garatra, valami csekélység miatt összevesztek, Verekedés közben *Kukovány* kést rántott elő s azzal *Mezeit* gyomron szurta. A sérülés életveszélyes.

* Naggyűlés a választói jogért.

A függetlenségi párt a szociálistákkal egyetemben vasárnap naggyűlést tartottak. A naggyűlést *Sickermann* Mór nyitotta meg, elnökölt *Dr. Adorján* Emil és *Kappner* Armin, jegyzőkönyvvezető *Pásztor* Edét és *Pelle* Jánost választották meg egyhangulag. *Dr. Adorján* Emil beszédében hirdette, hogy a függetlenségi párt rendíthetetlenül küzd az általános jogegyenlőségért, amibe ő az általános választójogot is beleérti. A szociáldemokrata párt központi szónoka *Klári* Ferenc tartott ezután hosszabb beszédet, amelyben buzdította elvtársait, a fokozottabb küzdelemre. *Dr. Berkovits* René a *Darwin* kör támogatását és üdvözlését tolmácsolta, majd *Kappner* Armin a határozati javaslatot terjesztette elő, amit egyhangulag elfogadott a naggyűlés.

* **Az élesdi járás ivóvíze.** Az élesdi járásban köztudomás szerint a múlt 1909. évben a rossz ivóvíz miatt az egész járás lakossága a vérhas veszedelmének volt kitéve. Akkor abban a tudatban volt mindenki, hogy az egész járásban nincs egészséges ivóvizük. Most, hogy a kolera ellen való védekezés a főszület a jó vizekre fordítja, az élesdi járásban is összeirták azokat a községeket, ahol nem rendelkeznek megfelelő kutakkal. Es most kiderült, hogy az egész járásból csak Cséklye községnek nincs jó ivóvizük. 1909-ben *Beznyér*ől az itteni fertőzött kutak vizétől kapták meg a vérhas és innen hurcolták szét két vármegyébe is. Ugyancsak 1909-ben Cséklyén a gödrökbe gyűjtött víz miatt 30 tífuszos eset fordult elő. Ez a két község van csak az egész járás területén, ahol bacillus telep a kut. A járás többi községei mind a legjobb forrásvizet kapják. A főszolgabíró csupán a fenti két községben javasolja állami támogatással kutak létesítését. A többi községek közül *Mezőtelki* község határában van egy pocsolya, melynek levezetése volna szükséges és akkor ez a járás teljesen rendben lenne. A főszolgabíró nem is hoz más intézkedést javaslatba, mint a fenti kut létesítését.

* **A fenesiek erdeje.** Temes község lakossága ezelőtt 29 évvel az urbéresbirtok rendezése alkalmával a községi legelőt és erdőjárandságot a községtől 3 kilométer távolságra a *Feketekőrösön* tul kapta. Ezt a legelőt és erdőt azonban se tavasszal se ősszel nem használhatja, mert esőzések alkalmával a *Kőrös* valósággal megközelíthetetlen. A lakosság, hogy az erdőnek és legelőnek hasznát is lássa, a görög katolikus püspökségtől cserébe és 12000 korona ráfizetéssel a püspökségnek közvetlen a község határában lévő erdejét és legelőjét vette meg. A lakosság azonban oly szegény, hogy ezt a magas vételárát nem képes kifizetni, miért is a földművelési miniszterhez folyamodtak 6000 korona támogatás engedélyezése végett. A miniszter jóindulattal fogadta a kérelmet és tegnap a megyéhez intézett rendeletet, hogy adjon véleményt a kérvényben foglaltakra nézve.

* **Eladó ócskaságok.** A magy. kir. nagyvárad honvéd hadapródiskola parancsnoksága, az időnkint hasznavehetetlenné váló, kisselejtezt ruházati, felszerelési, stb. cikkek hulladékának értékesítésére pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1910 évi november hó 8. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a nevezett hadapródiskola kezelőbizottsági irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1910. október hó 10. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. *Dr. Sarkadi Lajos*, titkár.

* **Öngyilkos urileány.** Kassáról jelentik: *Neltai Koltner* Tamás jegyző özvegye három feltűnő szépségű leányaival néhány évvel ezelőtt Kassára jött lakni, ahol a legidősebbik, a 20 éves *Flóra*, beleszeretett *Puh*y kassai gyógyszerész öcsébe, *Puh*y Aladárra. A fiatal ember állandó vendége volt a családnak, amikor azonban arra került a sor, hogy a leányt elvegye, kezdett elhidegülni. A leány ezt látva, ma este felment *Puh*y gyógyszerész lakásának ajtaja elé és agyonlőtte magát. Mire az orvosok megjöttek, már csak a halált konstatálhatták. A leány tragikus sorsa iránt a városban nagy a részvét.

* **Nincsen jelentkező.** Nagyvárad városának a kolozsvári siketnémák országos intézetében egy alapítványi helye van, amely most megüresedett. A pályázatot kellőleg meghirdették, azonban eredmény nélkül, egyetlen pályázó sem jelentkezett a megüresedett alapítványi helyre.

* **Börtön elől a halálba.** A börtöntől való félelem *Bárándon* halálba kergetett egy negyvenöt éves parasztembert, *Gulyás Imrét*, akit valami kis verekedés miatt nemrég ítélte el a nagyvárad törvényszék. *Gulyás Imréné* már be kellett volna jönnie Nagyváradra, hogy büntetését leülje, de nem vonult be, mire az ügyészség elrendelte elővezetését. A csendőrök vasárnap elmentek *Gulyás*ért, aki midőn meglátta a csendőröket, futni kezdett. A csendőrök utána rohantak, de mikor már majdnem elfogták a menekülő embert, az hirtelen előrántotta revolverét és magára lőtt. *Gulyás Imre* azonnal holtan rogyott össze. Az esetet bejelentették a nagyvárad kir. ügyészségnek, mely megadta a temetési engedélyt.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
legjobb minőségben és
kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerti helyiségében október hó 11 én a következő gyönyörű színezésű és pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva. 1. Nyugat Riviera. 2. Gyermeki önfeláldozás. 3. Nápolyi ünnepély. 4. Egy veszélyes fogadás. 5. Babi családja. 6. Kecsege ur akrobata. 7. Leégett kalapüzlet. 8. Sétapálya. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Két óra étel, italok figyelmes felszolgálásáról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein* és *Orlei* kávéház tulajdonosok.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szijak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, fiókos tükrök, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, evő- és italok, teljes iskolai és internátusi felszerelések legolcsóbban beszerezhetők

Gál Ferencznel,
Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

* **Fodrász-üzlet**, szépen berendezve, havi 280—300 korona kimutatható jövedelemmel átadó. Cim a kiadóhivatalban.

A legujabb! A legszebb!

Felöltök	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
Gyermekruhák	

Készen és méret után olesó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butordarabok avagy egész lakásberendezések, iparművészeti tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Uj szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A *Zsolnay*-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

Légy üdvözölve drága hattyu...

láthatja, igazgatócskám, hogy nem megy, Rekedt vagyok, nem énekelhetek. Ugy, én csak azt látom, hogy maga nem okos. Egy művész, a ki nem vesz azonnal *Fay*-féle szodeni valódi ásványpasztillát, ha indiszpozíciótól fél, megérdemelné, hogy egy hónapi fizetésének elvesztésére ítéljem. Hozzasson azonnal egy doboz szodent. Most két óra, ön 8 órakor énekelni fog és csodának kellene történnie, ha a szodeni pasztilla nem szabadítaná meg hangszálait. A szodeni dobozonként csak 1 kor. 25 fillérbe kerül, de hamisítást vissza kell utasítani.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: *W. Th. Gunzert*, cs. és kir. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

x **Janika vizsgálják.** No Jankó, meg tud-e mondani, mi a legdrágább kincse az embernek?
— Az egészség.
— Nagyon jó; tehát mire kell legjobban vigyázni?
— Az Esterházy-cognacos úvegre, mert ha el-törjük, apa agyonút...

Legmegbízhatóbb árúháza
<p>Ne vegyünk Parti árúkat! ahol csak becsapódhatunk és rossz állott holmit vehetünk. Menjünk</p> <p>Radó és Kertész Kossuth-utca 2. sz. - Telefon 10-30. sz. Női divatruházába ahol a nagy őszi occasió megkezdődött és a friss kész új árut ép oly olcsón szerezhethetjük meg és mindég azt vehetjük, amire szükségünk van. Nézzük meg kirakatait. Elsőrendű vászon és asztalneműek, szőnyegek, függönyök, koston és bluz kelmek, selyem csipke és szállag feltűnő olcsó árakban.</p>
Figyelmes kiszolgálás. Tel. 10-30.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Gűlbaba.
Szerda: Gűlbaba.
Csütörtök: Remény.
Péntek: Muzsikus leány.
Szombat: Erdészleány. (A szerző dirigál.)
Vasárnap: d. u. János vitéz.
Vasárnap este: Amor, a pénzügynök.

* **Gűl baba.** Huszka és Martos operettje egészen megfigyelve, kitűnő előadásban került színre. A dara külső kiállítása pazar; a II. felvonás új diszleteivel valóban szemképrázlató. A szereplők is tehetségük, tudásuk legjavát vitték színpadra. *Károlyi* Leona pompás Gábor diákja a régi jó ismerősünk. De az ujak is mindenben méltóan sorakoznak melléje. *Leóvey* Leó Mujkója ennek az előkelő izléű komikusnak egyik legjelesebb alakítása. Ödötes, szellemes rögtönzései csak úgy sziporkáztak a pillandó derűtségben tartották a közönséget. *Zsigmond* Anna bájos Leila volt, aki szép énekével is tetszést aratott. *Kabos* Züllökár szerepét játszotta a kivált II. felvonásában kacagtató, komikus táncával rengeteg tapsot aratott.

Jarnó György Nagyváradon Rendkívül érdekes vendéke lesz e hét végén a Szigligati-színháznak. Jarnó György az európai hírességű bécsi zeneszerző, az Erdészleány és a Muzsikus leány írója Nagyváradra jön és ő maga dirigálja a két híres operettjének nagyváradai előadásait. — Jarnó György nagyváradai látogatásának érdekes előzménye, hogy Lehar, a nagynevű operettszerző oly nagy elismeréssel nyilatkozott a nagyváradai színház operett-ensemléjéről, hogy a bécsi zeneszerzők a legnagyobb érdeklődéssel kísérik a nagyváradai operett-előadásokat. Pénteken a Muzsikus leányt, szombaton pedig az Erdész leányt dirigálja a szerző. Ez a két ritka érdekességű előadás bérletszünetben megy s már így is oly nagy az érdeklődés, hogy a jegyek nagyobb részét már most előjegyzik a színházi irodában.

Uj műsor a Panoniában. Ma est ismét új műsorral kedveskedik a közönségnek a Pannonia mozija. Helyi gyönyörű felvétel kerül bemutatásra. Az új műsor a következő: 1. A Volga mentén. 2. A két kalap. 3. Hallgatag Róbert kalandjai. 4. Keletafrikában. 5. Maxi és a kutyák. 6. A kibékülés. 7. Hivatlan drótkötéltáncos.

Igazságszolgáltatás.

A Haverda-pör tárgyalása.

— Két napi tanúhallgatások. —

A vasárnapi tárgyalás tanúhallgatásokkal telt el. Legfontosabb mozzanata volt Makai Ödönnel, dr. Lengyel Zoltán irodavezetőjének az a tanúságtétele, hogy Jánossy többször járt zsarolási céllal az irodában.

Gyér érdeklődés mellett kezdődött a tegnapi tárgyalás. Egynegyed tizegy órakor nyitja meg az elnök a folytatólagos főtárgyalást és megkezdte a beidézett tanúk kihallgatását.

A hétfői tárgyalás Szegő Gábor ügyvéd bejelentésével veszi kezdetét, aki Bródy Ernő dr. ügyvéd, országgyűlési képviselő tanuként való kihallgatásától eláll.

Ezután az elnök ismerteti a Popper Gyula ellen folyamatban levő családi bűnügyek iratait. Az egyik családi bűnügy a folytatólagos vizsgálat stádiumában van. Kétrendbeli okirathamítás miatt is van eljárás Popper ellen, amelyben a királyi ügyészség szeptember havában vádiratot nyújtott be a törvénytörésekhez. A felek indítványára ezután érdektelen tanuvallomásokot olvas fel az elnök.

Verhanovics Ferenc postaszolga emlékszik, hogy egy hölgy április 10-én. vagy 15-én kereste a hivatásban Vojthát. Azt mondta, hogy unokatestvére Vojthának.

Ujhelyi Jakab vásárhelyi gazdálkodó tisztességes embernek ismerte Vojthát.

A tanúhallgatások délután tovább folynak.

§ Rálőtt a felesége csábitójára. A Szacsavay-utcai dráma ügyében tegnap folytatták a zárt tárgyalást és ítélethozatalra is került sor. *Tomási* Gyulát az esküdtek felmentették. A bíróság ennél fogva azonnal szabadlábra is helyezte. Elnök *Korn* Alajos, ügyész dr. *Szolnok* Jenő, védő dr. *Fleischer* Béla volt.

§ Játék a halállal. A nyár folyamán történt, hogy *Molnár* József értarcsai ref. lelkes elhívott hazulról valami látogatáshoz, miáltal odahaza csak *Nagy* Julianna cselédeleány maradt. A leányhoz betért *Bondár* Gábor 16 éves paraszti fiú, harangozó és kötődni kezdett vele. A szegen egy vadászfegyver lógott, azt levette, nézegette és a lány csak úgy tréfából odamondta neki: megmernél löni? Mire a fiú célzott, megrántotta a ravaszt és a lány szíven találva halva rogyott össze. A fiu természetesen nem gondolta, hogy meg van töltve a fegyver és roppantul megijedt. Az anyja szintén nagyon megijedt és egy 12 éves parasztfiút, aki egyedül volt szemtanúja az esetnek, rábírt, hogy azt vallja a csendőröknek, mintha öngyilkos lett volna a lány. A dolog azután mégis kitűdött s így került a bíróság elé *Bondár* Gábor és édesanyja *Bondár* Józsefné. A fiu ellen az ügyészség gondatlanságból okozott emberölés vétsége, az anyja ellen pedig hamis tanuzásra felbujtás büntette miatt emelt vádat. A tegnapi megírtott tárgyaláson az anyja ellen a hamis tanuzásra felbujtás nem igazolódott be s így azt felmentette a bíróság. A fiut azonban vétkesnek mondták ki és 15 napi elzárásra télték. Az ügyet a fiatalok felett ítélező tanács tárgyalta, *Mille* Gyula elnöklete alatt.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásunknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férisszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek.

Tisztelettel
Czapfalvi József.

358

TÁVIRATOK.

Miklós király Bécsben,

Bécs, aug. 10.

Miklós, Montenegró királya legközelebb Bécsbe utazik. A király személyesen akar tisztelegni uralkodónknál.

A katonai igazságszolgáltatás.

Bécs, aug. 10.

Azok a tárgyalások, amelyeket Bécsben folytattak a katonai igazságszolgáltatás reformjáról, még nem tekinthető teljesen befejezeteknek. Azok a részek ugyanis, amelyekben nem tudtak megállapodásra jutni, azokban a végleges döntést az igazságügy-miniszterre bízták. A tárgyalásokat legközelebb tartják meg Budapesten a miniszterek.

A király bucsuja.

Londo n, aug. 10.

Vasárnap a király anyja és nagyanyja kíséretükkel partraszálltak és templomba mentek. A lakosság nagyon lelkesen fogadta, az apát a királynak kezét csókolta. Véletlenül a király és anyja oly helyre kerültek, hol azon az ablakon sütött be a nap, melyet Károly király meggyilkolásának emlékére készítettek. A király eltakarta arcát, de csakhamar kiegyenesedett, még egyszer visszafordította fejét, hogy emlékeztetése véssé a jelenetet. A királyné folytonosan sirt s vele sirt a környezet is. Mikor távoztak, óriási néptömeg lelkesen üdvözölte mindkettőt. Majd a jachtra mentek, a matrózok sirva bucsúztak a királytól, akinek intésére levették az árbocról a királyi lobogót. A király és anyja már holnap Sevillába utazik.

London, okt. 10.

(Saj. tud.) Egy lisszaboni kereskedő, aki tegnap Santhamptonba érkezett elmondotta, hogy szerdán még sok holtest hevert az utcákon, de különben rend és nyugalom volt. A katonák bementek az utcákba, ahol elvették a király képét, szétépték és lábukkal taposták.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki intelligens uri hölgyközönséget, hogy

- nődivat kalap-szalónomat -

Rákóczy-ut 3. szám alól ugyancsak **Rákóczy-ut 9. szám** alá, a Belvárosi Takarékpénztár épületébe helyeztem át.

Szíves pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Amigó Franciska
Nagyváradon.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

121

A vétó az, melyről nem akar lemondani. Mig csak megtartja ez obstructiv hatalmat, mit használ az általános képviselő, a polgári jogok megadása a férfiak részére a huszötödik év betöltésével, a világos törvény, a végrehajtás felelőssége, szabad forgalom, vallásszabadság és sajtószabadság, a nép souverainitása, és az egész emberiség egyenjoga? Ne hagyjuk magunkat a frázisok, érzések vagy kifejezések által elragadtatni. Boncolgassuk a helyzetet, higgadtan, tüzetesen, előítélet nélkül fontolgatva, mint Franciaország igazi polgáraihoz illő? Honnan van a királyok eme joga, melyet mig az emberek ily balgaságban hittek, isteninek neveztek? Absurdum! A néptől ered az. A nép szava a sors szava; a nép elítélése a kárhóztatás dekreuma! Mit mondanak önök polgártársak: vajjon ez a Lajos, ki ármányt sző hazája ellen amott Versaillesben, bűnös e vagy nem bűnös?»

Ismét egy vad és dühös ordítás:

— Bűnös! bűnös! kiálták, vizshangozák egyetlen kivétel nélkül.

Montarbas, ki kalapját kezében tartá, azt most a fejére tette.

— El Versaillesbe hát! — mondá. Ha őt magunkkal elhoztuk ide Párisba, a játékot megnyertük.

— Versaillesbel Versaillesbel Hangzott fel a kiáltás benn, mig elfojta a tömeg hasonló harckialtását künn. Egy szokásos kifejezéssel élve, Páris lement az utcákra, s egy hatalmas tömeg hullámozva és minden kijáratnál hőmpolyogva következetesen előre haladt, mint az emelkedő áradat, a déli Barrier felé, mig a pillanatnyi zavart uralva, a vész hangjai, mely hangok a magasból zúgtak alá, fagyasztón átjárták a legbátrabb sziveket.

A Notre-Dame barangjai zúgtak félre verve, hogy a lakosságot felriasszák és újabb rémtettek ingerejlék,

Montarbas megállítá követői kirohanását a kapuban kezének egy intésével.

— Hallgassák! mondá. Polgártársak ez a vészharang — a halál kongása a monarchiának Franciaországban.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület gyűlése.

A »Biharmegyei Gazdasági Egyesület választmánya f. évi október hó 9-én d. e. 10 órakor *Markovits* Antal elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak: Telegdy József és Papp Imre alelnökök, Des Echerolles Gilbert, Fráter Barna, Gaszner Károly, Jancsó Lajos, Kacsinszky Andor, Karácsonyi János, Kornstein Hermann, *Markovits* Károly, *Moskovits* Kálmár, Molnár Lajos, *Moskovits* József, Merza Jenő, Nagy Sándor választmányi tagok és Weingartner Andor egyl. titkár.

Markovits Antal egyl. elnök a gyűlés megnyitása után indítványozza, hogy a választmány az egyesület díszelnökét gróf Tisza Istvánt ezüst menyegzője alkalmával üdvözölje. Az indítványt a választmány egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Papp Imre egyleti alelnök javaslatára kimondja a választmány, hogy az egyleti falkola területének egy részén létesített ligetet háztelkekre osztja fel.

Ugyancsak Papp Imre egyleti alelnöknek a gazdasági cselédek költségek és felmondási cselédek általánosítása tárgyában tett javaslatához hozzájárul a választmány.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény intézkedik a gyomok irtására nézve a törvénynek ezen szakaszai azonban általában nem hajthatnak kellőképen végre, miért is elhatározta a választmány, hogy e tárgyban a vármeaye alispánját megkeresi.

Rosenthal és társa által Nagyváradon létesítendő thermokémiai intézetre nézve a választmány erkölcsi támogatását kimondja s a gazdák követeendő szerződés szövegének megállapítására Papp Imre, Kornstein Hermann és Molnár Lajost kiküldi.

Azután tárgyalta a választmány a földmívelésügyi miniszternek leirálát a gazdasági egyesület segélyezésének huzamosabb időre való megállapítása tárgyában, melyre nézve megbizta az elnökséget, hogy az egyesület költségvetését terjessze föl és pontosan mutassa ki azon összeget, melyre az egyesületnek évenként szüksége leend.

Az állat tenyésztés teljesítése érdekében a földmívelésügyi miniszternek az egyesülethez intézett leirátát a választmány a gazda közönség figyelmét felhívja.

Az O. M. G. E. által kiadandó heti-szaklap előfizetésére a gazda közönséget felhívja, illetve azt a gazda közönségnek ajánlani fogja.

A gazdasági munkás és cseléd segélypénztára nézve többen panaszkodtak, hogy cselédek balesetük alkalmával a gazdák jogai a legtöbb esetben nem érvényesítenek a pénztár által. Orvoslás végett a választmány a földmívelésügyi miniszterhez felel. A Biharmegyei Közmívelődési Egyesület által rendezendő háziipar kiállításához a választmány hozzájárul.

A választmány azután foglalkozott a székház nagytermének berendezésével, melyből tolyólag elhatározta, hogy az egyesület volt elnökeinek arcképét megfesteti, a ezuttal felkérte dr. Karácsonyi János kanonokot az egyesület történetének megírására.

A Nagyváradon fellépett sertésvész miatt a szeptemberre kitűzött tenyészsertésvásár megtartható nem volt, miért is elhatározta a választmány, hogy a tenyészsertésvásárt jövő év március havában a nagyvárad országosvásárral egyidejűleg fogja megtartani.

Ezután a titkár előterjesztette a tél folyamán rendezendő háziiparok és gondossági szakelőadások tervezetét, mely jóváhagyás végett a földmívelésügyi miniszterhez terjesztettek fel.

Több a bróbb tárgy után elnök a gyűlést berekesztette.

Szüret Margitán. Megcsenpült a Réz-alján a szüretelők vidám dala, szürik a hegylevét, még pedig sokkal vidámabban mintsem remélték. Margitai tudósítónk jelentése szerint ugyanis a szüret nagy meglepetést hozott. A

sok elemi csapás után a szőlősgazdák a minimális termésre számítottak és hogy most ezek a csüggedt reményű emberek szürni kezdtek, örömmel konstataáltak, hogy például, aki 20 hektoliterre számított az eredmény a 28-on is felül van. A meglepő eredmény természetesen igen nagy örömet keltett s így a kár korántsem oly nagy mint azt hitték.

A kamara értesítése. A folyó évi okt. hó 2-án 3819 sz. a. közreadott értesítésünkre való hivatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a párisi osztrák magyar kereskedelmi és iparkamara a f. hó 4-én közölte velünk, miszerint a százaz fővelékkélek u. m. bab, borsó stb. továbbá burgonya és aszalt szilvának francia területre való bevitelét tiltó rendlet felfüggesztése ügyében beadott felterjesztését a franciaországi belügyminiszterium kedvezően intézte el. Ennek folytán a szóban levő termékeknek Magyarországból a szárazföldi utakon való bevitelét most már semmiféle akadályba nem ütközik, ellenben ezeknek a termékeknek illetve hajonvaló bevitelére Francia ország területén a f. évi szeptember hó 28-án kiadott és a Journal Officialban meghirdetett rendlet értelmében most eltiltatott. Nagyvárad, 1910. október hó. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás.

A »Mezőgyáni kishirtokosok és földmívelők földbérlő szövetkezete« 1910 október 23-án, délután 3 órakor az »Olvasó Egyesület« nagytermében (Templom-u. 84. sz.) tartja meg alapszabály 24. §-a alapján

évi rendes közgyűlését.

melyre a szövetkezet tagjait az alapszab. 26. §-a értelmében meghívom.

Tárgysorozat:

1. Az 1909—10. évi üzleteredményről szóló igazgatósági jelentés tárgyalása és elfogadása.
2. A felügyelőbizottság jelentése az évi mérleg és üzleteredmény számláról.
3. Az 1909—10. évi zárszámadások megvizsgálása és jóváhagyása.
4. A mérleg megállapítása.
5. A veszteség fedezéséről határozathozatal.
6. Az igazgatóság, a felügyelőbizottság és a pénztárnok részére a felmentvény megadása.
7. A felügyelőbizottság választása.
8. Az alapszab. 28. §-a i. pontja szerint határozathozatal a felmerült 300 kor. rendkívüli kiadás miként leendő fedezéséről.
9. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság és a felügyelőbizottság által megvizsgált és jóváhagyott zárszámadás és évi mérleg a községközönség által megtekinthető. A szövetkezet tagjainak száma jelenleg: 80, üzletrészek száma: 175.

Mezőgyán, 1910 október 10.

R. Deák János
igazg. elnök.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

==== mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám. ====

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, oktt. 6.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10.46
Rozs októberre	—	—	7.47
Zab októberre	—	—	7.98
Tengeri májusra	—	—	5.58

Irányzat: Szilárd.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	852.—
Osztrák hitel	—	—	665.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.70
Államvasut	—	—	760.—
Jelzálogbank	—	—	488.50
Leszámitoló bank	—	—	610.—
Hazai Bank	—	—	304.—
Kereskedelmi részv.	—	—	749.—
Rimamurányi	—	—	—
Salgótarjáni	—	—	—
Közuti vasut	—	—	766.—
Városi villamos	—	—	408.—
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

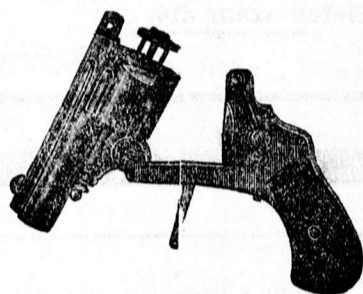
Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagybecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-uteza, 21. szám.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon, a Zöldfa-passage-ban levő

szücs-üzletemben

minden szakmamba vágó munkák személyes felügyeletem alatt készülnek. Gallérok, muffok, szőrme-kabátok ujonnan. Javitást és átalakítást olcsón és pontosan eszközölök.

Szives megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS,

szücsmester.

Gyorsan pusztul a bőr sezt Ön bánja,
Ha Fernolendt NIGRIN-jét nem használja.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések
felvételnek
a lap kiadó-
hivatalában

Esterházy cognac

A legtöbb kiállításon legelső díjjal kitüntetett és első orvostanárok által ajánlott, kitünő minőségű

Esterházy cognac
mindenütt kapható! — Az Esterházy cognac a közönség kedvenc itala!

Esterházy cognacgyár

Központi irodája:

Budapest,

V., Csáky-utca 14. szám.

Telefon: 31-49.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat

és izletes ételeket
olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szál-
lada, vendéglő és kávéház bérlelője.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizethetni
mindennap.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalék **mehtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmü **izzólámpa különlegességek**, fény-
képzés-lámpák ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön-
céllra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Őszi idény

beközöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa

cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

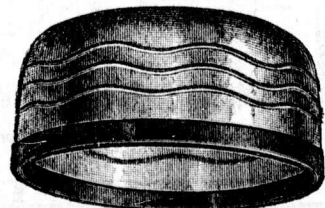
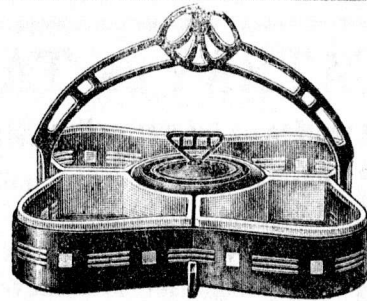
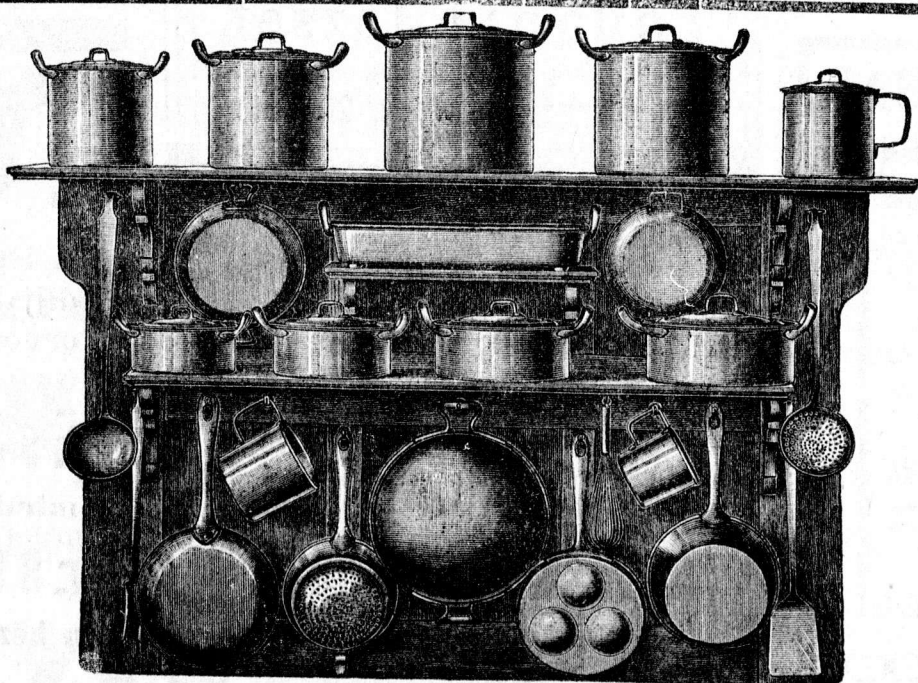
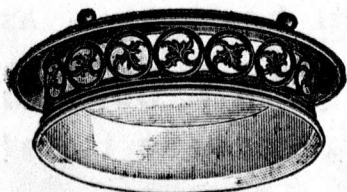
Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések **pontos**
és **gyors** elintéztést nyernek.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyben és vidéken 390.